5. వారసులు (డు)

గోదావరి పాతరైలు బ్రిడ్జికి సమీపంగా ఉన్న కోటిలింగాల రేవులో పొద్దుట ఎనిమిది గంటల నుండి చాల రద్దీగా ఉంది. ఫిబ్రవరి మొదటివారం - చల్లటిగాలి తూర్పు నుంచి వీస్తున్నది. నునులేత ఎండ వెనుక నుంచి వస్తున్నది. ఆ రేవులో కర్మలు చేస్తారు. కర్మ విపరిరోజులు జరపడానికి అక్కడికి వస్తారు.

రంగయ్య ప్రతిరోజూ ఉదయం ఎనిమిది గంటలకి రేవులో పై పావంచాల మీద కొబ్బరికాయలు, అరటిపళ్ళు మొదలైన సామాన్లు పూజకోసం అమ్మే నారాయణమ్మ దుకాణానికి వస్తాడు. రెండు అరటిపళ్లుకొని గోదావరికి సమర్పిస్తాడు.

"నారాయణమ్మా! ఈ సోమన్న పంతులు గొడుగుకింద అంతమంది ఉన్నారేమిటి?" రంగయ్య ఆమెను అడిగాడు.

ప్రతి తీర్థ పురోహితుడు పెద్ద సిమెంటు గోడుగు కింద కర్మలు జరిపిస్తాడు.

"రామాపురం జమీందారిణిగారి పన్నెండవరోజు కర్మకి ఇంతమంది జనం వచ్చారు." అందీ ఆమె.

"తలలు గీయించుకున్న వాళ్లందరూ...?"

"అవునవును తాము జమీందారిణిగారి వారసులమని వాళ్లంటున్నారు."

"ఆమె పేరేం పేరు?"

"కొంతమంది వారసులనడిగితే మాణిక్యాంబగారని అంటున్నారు. కొంతమంది శారదాంబగారంటున్నారు. కొంతమంది జ్ఞన ప్రసూనాంబగారంటున్నారు.

"చాలా బాగుంది. ఆవిడకు సంతానం లేదా?"

"ఉంటే ఈ కర్మ దేనికి?"

ఎండ కొంచెం వెచ్చనయింది.

రేవుకి కుడిచేతి వేపు పాండురంగస్వామి మందిరం ఉంది. అక్కడో సాధువు కూర్చొని సంస్కృత శ్లోకాలు చదువుతున్నాడు.

నలుగురు బ్రాహ్మణులు యజ్ఞోపవీతాలు వడుకుతున్నారు. ఒకడు మరొకడిని అడిగాడు:

"నువ్వు అయిదుగురు వారసులకు యజ్ఞోపవీతాలు ఇచ్చావు కదా, డబ్బేమన్నా ఇచ్చారా?"

"వాటన్నిటికి సోమన్న వంతులే ఇస్తాడని వాళ్లన్నారు."

సిగిరెట్టు బలంగా పీల్చి ఆ బ్రాహ్మడు పురెక్కిస్తున్న దారంమీద దృష్టి నిలిపాడు.

జమిందారిణిగారి అన్ని రోజులకర్మ పన్నెండో రోజునే జరుపుతున్నారు.

తీర్థ పురోహితుడు సోమన్న పంతులు అన్ని ఖర్చులు తనే భరిస్తున్నాడు. ఆ వారసుల దగ్గిరడబ్బులేదు. కర్మ సవ్యంగాచేస్తే, కోర్టులో జమచేసిన పాతికవేల రూపాయలు అందుతాయి. ఆ డబ్బులో సగం భాగం సోమన్న పంతులుకి.

దానాలు, ధర్మాలు చాలా గొప్పగా జరపమంటూ వారసులు అంటున్నారు. అందులో సోమన్న పంతులుకి బాగా కిట్టుబాటు అవుతుంది.

క్రమంగా ఎండ హెచ్చుతున్నది. పాండురంగ మందిరంపైనున్న రావిచెట్టు ఆకులు రెపరెపలాడుతున్నాయి.

పదిమంది సాధువులు సంభావనల కోసం కొద్దిదూరంలో వేచి యున్నారు. అందరూ సావకాశంగా పావంచాలమీద కూర్చున్నారు. వాళ్లను పిలిచేసరికి మరికొంతవేళ అవుతుంది.

సోమన్నకు మామూలు కర్మకు దొరికే దానికన్న మూడురెట్లు డబ్బు హెచ్చుగా లభిస్తుంది. అతడు చాల ఉత్సాహంతో పనులు చేస్తున్నాడు.

దగ్గరలో కూర్చున్న ఒక వయసు మళ్లిన సాధువు ఉన్నాడు. అతడు పెద్దగొంతుతో చెప్తున్నాడు.

"పరమేశ్వరి దయవల్ల నేను నీటిపై నడవగలను. గాలిలో ఎగరగలను. ఇవన్నీ శాంభవీ విద్యలు. వీటి సహాయంతో అప్పుడప్పుడు స్వర్గానికిపోయి అప్సరసల నాట్యం చూసి వస్తుంటాను – భూలోకంలో బోర్ కొడుతుంది. ఒరే శిష్యా! సోదర సాధువులతో ఈ సంగతి నిజమని చెప్పరా!"

ఆ సాధువు తల ఆడించాడు. పక్కనున్న సాధువుతో మెల్లిగా అన్నాడు.

"ఈ కాళీకింకర సాధువు, చిలుంపట్టు కొంచెం హెచ్చయితే, ఇలాంటి కబుర్లే చెప్తాడు. రాత్రి, సత్రవు ఆరుగుల నుండి కిందు దిగడానికి నన్ను సాయం రమ్మంటాడు."

మరో సాధువు కాళీ కింకర్‌ని అడిగాడు.

"ఇంతెందుకు, కర్మలు చేసే ఈ రేవుకి చీకటి పడిన తరువాత మీరు రాగలరా?"

"ఈ ప్రేతాత్మలు, కోరికలు తీరని కామినీ పిశాచాలు, రోజూ కలుస్తూనే ఉంటాయి. నీటిమీద నడుస్తూ ఉంటే అని నా వెంట వస్తుఉంటాయి."

మరో సాధువు అడిగాడు.

"గురూజీ! మీకు స్వర్ణయోగం తెలుసు కదా! మరెందుకీ దానాల కోసం చెయ్యి చాచడం?"

"అదంతా ఇతరుల కోసం. బారువులకొద్దీ బంగారం తయారుచేసే సామర్థ్యం నాకుంది."

రమారమి పదిగంటలు కావస్తున్నది.

హడావుడిగా వయసులోనున్న సాధువొకడు మెట్లు దిగి వచ్చాడు. వస్తూనే నారాయణమ్మను అడిగాడు.

"ఇక్కడ ఎవరికర్మ జరుగుతున్నది?"

"రామాపురం జమీందారిణిగారిది."

"వీళ్లందరూ ఎవరు?"

"కర్మ చేయడనికి వచ్చిన వారసులు."

"అయితే ఏ లోటు లేకుండా కర్మ జరుగుతున్నట్లే!"

"అలాగే అనుకోవాలి."

వచ్చిన కొత్తసాధువుకు పాతికేళ్లకన్నా హెచ్చు వుండవు. చిన్న గడ్డముంది. మనిషి పొడవుగా ఉన్నాడు. గూడకట్టు కట్టుకున్నాడు. భుజానికి సంచీ వేలాడుతున్నది. పైన అంగవస్త్రం కప్పుకున్నాడు. దానిమీద నాగరిపిలో హరేరామ హరేకృష్ణ మంత్రం ముద్రించి ఉంది. అతని బట్టలన్నీ కాషాయవస్త్రాలే. మనిషి వర్చస్విగా కనిపిస్తాడు. అతని చూపులు హృదయంలోకి చొచ్చుకుంటాయి.

కాళీ కింకర్ సాధువు వచ్చిన మనిషిని దగ్గిరగా పిలిచి అన్నాడు.

"ఎక్కడనుంచి వస్తున్నావు?"

"హరిద్వారం నుంచి" అన్నాడు కొత్తసాధువు.

"నీ బంధులెవరికేనా కర్మ జరుగుతున్నదా?"

"అన్నిటినీ విడిచి సాధువులతో తిరిగేవాడికి చుట్టాలెవరు, పక్కాలెవరు?"

"చాల బాగుంది. మేము పదిమందిమి. పాండురంగస్వామి మందిరం దగ్గిర ఉన్న సాధువు పదకొండోవాడు. మా పదకొండుగురికి సంభావనలిస్తానని సోమన్న పంతులు అన్నాడు. నీకు కూడా ఇమ్మని చెప్తాను. మాతో ఉండు."

కొత్త సాధువేమి మాట్లాడలేదు.

సోమన్న పంతులు పెద్ద గొంతుతో మంత్రాలు చదువుతున్నాడు.

ఇంతలో ఒక ఆవుని, ఒక ఎండిపోయిన దూడని తెచ్చారు.

"ఇదేమిటయ్యా, పంతులు! ఆవువట్టి పోయిందే?" అన్నాడు ఒక వారసుడి బంధువు.

"వట్టిపోయిన ఆవు ధర రెండువందల రూపాయలు. పాలిచ్చే ఆవుధర అయిదువందలు. ఏది కావాలో చెప్పండి" సోమన్న పంతులు అన్నాడు.

"ఏదో కానివ్వండి" అన్నాడా బంధువు.

ఇంతలో ఓ వయసులో ఉన్న ఆడమనిషి మెట్లుదిగి వచ్చింది. ఆమె నారాయణమ్మను

ఏదో అడిగింది. నారాయణమ్మ నదివేపు చూసింది. అయిదారు పడవలు అక్కడ ఉండేవి. మనుషులు వస్తూంటే వాళ్లను ఎక్కించుకొని కొవ్వూరువేపు అన్నీ వెళ్లిపోయాయి.

ఆమె చేతిలో కూరల సంచీ వుంది. పొడుగుగా మునగకాడలు పైకి కనిపిస్తున్నాయి. ఆమె వెళ్లి కొత్తసాధువుకు దగ్గిరగా కూర్చుంది. అటు ఇటు చూసి ఆమె అతనిని అడిగింది.

"ఎక్కడనుంచి వచ్చావు సాధూ? నిన్ను ఎప్పుడూ ఈ రేవులో చూసినట్లు లేదే!"

"అవును, నేనిక్కడివాడిని కాను. హరిద్వారం నుండి వస్తున్నాను" అన్నాడు అతడు.

"కర్మ చేస్తున్నవాళ్లు నీకు తెలుసా?"

"వాళ్లెవరో నాకు తెలియదు. కాని చనిపోయిన జమీందారిణిగారు మా వూరివాళ్లే."

"ఏమిటేమిటి? ఆ జమీందారిణిగారి గురించి నీకు తెలుసా?"

"తెలుసా, చాలా బాగా తెలుసు. ఆమె చనిపోయిన సంగతి విని కర్మ ఆఖరునాటికి చేరుకున్నాను. కర్మ చాలా బాగా జరుగుతున్నది. సోమన్న పంతులుగారు చాలా శ్రద్ధతో చేస్తున్నారు."

"అవునవును."

ఆమె నది వంక చూస్తున్నది. చిన్న సాధువు ఆమెను అడిగాడు.

"మీ ఇల్లెక్కడ?"

"కొవ్వూరులో పడవల రేవుకి దగ్గిరలో."

"మీ పేరు?"

"సత్యవతి."

"ఏం పని చేస్తున్నారు?"

"టీచరు పని"

"కొవ్వూరులో కాయగూరలు దొరకనా?"

"దొరక్కేం! తోవలో మునక్కాడలు కనిపించాయి."

"మునక్కాడలంటే నాకు చాల ఇష్టం."

"మరేం! ఈ కర్మ చూసుకున్న తరువాత మా ఇంటికి రా! మా అమ్మచాలా బాగా గుత్తివంకాయ కూర వండుతుంది. మునగకాడల పప్పుపులుసు మా అమ్మ చేసినట్లు ఎవరూ చెయ్యలేరు. మాకు పాడి వుంది. ఆవుపెరుగు ఎంత బాగుంటుందో!"

"ఇవన్నీ వింటూంటే నోరూరుతున్నది."

"అది సరే కాని, జమీందారిణిగారి గురించి చెప్తూ ఆపేశావు."

"ఆమె మాటపట్టింపుగల మనిషి. ఉన్న ఒక్క కొడుకు ఆమె నిశ్చయం చేసిన జమీందారుల ఇంటిపిల్లను చేసుకోకుండా సాధారణ కుటుంబంలోని పిల్లను చేసుకోడానికి

నిర్ణయిస్తే, అతనిని ఇంటినుండి వెళ్లగొట్టింది."

"ఇంతకీ, జమీందారి ఆమెకెలా దఖలు పడింది?"

"ఆమె తల్లిగారి వలన."

"అందుకోసమే, తనవంతు ఆస్తికోసం అతడు కోర్టుకెక్కలేనట్లుంది."

"కాకపోయినా, అతడు చాలా పౌరుషం గల వ్యక్తి. ఉన్న ఊళ్లోనే బడిపంతులుగా ఉద్యోగం చేసి, తనకు నచ్చిన అమ్మాయిని పెళ్లి చేసుకున్నాడు."

"ఆ అమ్మాయి చాలా అందంగా ఉండి ఉంటుంది. లేకపోతే, అన్నీ విడిచిపెట్టి, సామాన్యుల కుటుంబంలోని పిల్లను ఎందుకు పెళ్లాడుతాడు?"

"నిజమే! మా అమ్మ చాలా అందమైనది."

ఒక్కసారి సత్యవతి అదిరిపడి చిన్న సాధువువేపు జరిగింది.

"ఏమిటంటున్నావ్?"

రేవులోకి పడవొకటి వస్తున్నది.

"జమీందారుణిగారి కోడలు చాల గుణవంతురాలు. ఎన్నో మంచి విషయాలు ఆమెగురించి చెప్పుకోవాలి."

"తరువాత, తరువాత."

ఇంతలో పడవ చేరుకుంది. దానినుండి మనుషులు దిగుతున్నారు.

"పాపం? నాకోసం మీరెందుకు కూర్చోవడం! కర్మ పూర్తయేదాకా నేనుండక తప్పదు."

పడవలోకి మరికొందరు ఎక్కుతున్నారు. తెరచాపలెత్తి పడవ కొవ్వూరువేపు వెళ్లిపోయింది.

"చిన్న సాధూ! నువ్వు చెప్పినదంతా విని నిన్ను మా ఇంటికి తీసుకుపోతాను. మరి ఇన్ని ఆలోచనలు లేవు... తరువాత ఏమయిందో చెప్పు."

"పదిహేను సంవత్సరాలు కాపురం చేసి, జమీందారిణిగారి కోడలు పరమపదించింది."

"శివ, శివా!"

"ఆరునెలలు తిరగకుండా, భార్యతోడిదే లోకమనుకున్న మా నాన్న పోయాడు."

"ఏమిటి?" ఆశ్చర్యంతో ఆమె చిన్న సాధువువేపు చూసింది.

"పద్నాలుగేళ్ల కొడుకు ఊరువిడిచి పారిపోయాడు."

"ఎక్కడికి?"

"సాధువులలో కలిసిపోడానికి వెళ్లిపోయాడు."

"చాలా మంచి మలుపు తిరిగిందే కథ."

"గంగ ఒడ్డున, హృషీకేశంలో, లక్ష్మణఝూలాకు పక్కనొక ఆశ్రమంలోనే వసతి, భోజనం, చదువు లభించాయి. చదువు పూర్తికాగానే ఆశ్రమంలో ఉద్యోగమిచ్చారు. అక్కడ ఆయుర్వేద ఔషధాలు తయారుచేస్తారు."

"చాలా బాగుంది."

"నాలుగురోజులకింద, రామాపురం వాళ్లు కొంతమంది, హృషీకేశ్ వచ్చారు. వాళ్లు జమీందారిణిగారు పోయినట్లు చెప్పారు. ఆమె కర్మ సవ్యంగా జరుగుతున్నదో లేదో చూడాలని...."

ఇంతలో రెండుమెట్లు కిందకు దిగి, సోమన్న పంతులు కర్మ చేస్తున్న చోటికి ఒకడు దండోరా వేస్తూ వచ్చాడు.

"ఓహో! జనులారా! కోర్టువారి ఉత్తరవులు వినండి. రామాపురం జమీందారిణిగారికి కర్మ చేస్తున్న అయిదుగురు వినండి. మీరు కర్మచేస్తున్నట్లు కోర్టువారికి పెట్టుకున్న అర్జీ పరిశీలించడం జరిగింది. మీ అయిదుగురి పుట్టుపురోత్వాలు కోర్టువారు వాకబు చేయించారు. మీకు వారసత్వపు హక్కు లేదు. మీరు చూస్తున్న కర్మ చెల్లనేరదు. ఇది కోర్టువారి ఉత్తరవు."

అప్పుడు పెద్ద గందరగోళం జరిగింది.

కర్మ చేస్తున్నవాళ్లు, వాళ్ల బంధువులు వెర్రులెత్తికపోయారు. సోమన్న పంతులును రెండు బాదులు బాది పూజా ద్రవ్యాలన్నిటినీ కాళ్లతో తన్ని నాశనం చేశారు. ఒక్క పదినిమిషాలలో అందరూ చెట్టుకో పిట్టయి పారిపోయారు.

పదకొండుమంది సాధువులు, నలుగురు బ్రాహ్మణులు, ఇంకా దానాలకోసం వేచియున్న ఇతరులు మ్రాన్పడిపోయారు.

చిన్న సాధువు ఒక్కసారి లేచాడు. తిన్నగా సోమన్న పంతులు దగ్గరికి వెళ్లాడు. అతనితో ఏమిటి చెప్పాడో? చేతిసంచీ నుండి నూరురూపాయలనోట్ల కట్టలు అతని చేతుల్లో పోశాడు.

"సోమన్న పంతులుగారు! కర్మ తిరిగి ప్రారంభించండి. అనుకున్న దానికన్నా హెచ్చుగా దానాలకింద ఇవ్వండి. పాడి ఆవుని, పాలు తాగుతున్న దూడని దానానికి తీసుకురండి. నేనిస్తున్న పాతికవేలతోను, ఏ లోటు లేకుండా, జమీందారిణిగారి కర్మ జరిపించండి" అన్నాడు చిన్న సాధువు.

సోమన్న పంతులుగారికి వేయి ఏనుగుల బలం వచ్చింది.

"బాబూ! ఈ గడ్డంతోను, కాషాయ వస్త్రాలతోను కర్మ చేయడానికి వీలులేదు. ఉపనయమయింది కద?"

"అయింది, కాని యజ్ఞోపవీతం లేదు."

"ఓయ్ కామన్నా! బాబుగారికి మంచి యజ్ఞోపవీతం ఇయ్యి."

చిన్న సాధువు కాషాయవస్త్రాలు ఒకపక్కన విడిచి పెట్టాడు. కొత్త పంచ కట్టుకున్నాడు. తువాలు భుజంమీద వేసుకున్నాడు. గడ్డాలు, మీసాలు, తలపైన జుత్తు తీయించుకుని గోదావరిలో స్నానం చేసి కర్మ చేయవలసిన గొడుగుకిందకి వచ్చాడు.

సత్యవతి ఆశ్చర్యంతో అన్నీ చూస్తూ నిలబడిపోయింది.

అన్ని పనులు సజావుగా జరిగిపోయాయి.

దానాలు, ధర్మాలు అన్నీ పుష్కలంగా-

ఒక ఇరవైమందికి, వారసులకు వాళ్ల బంధువులకు, తీర్థ పురోహితుడు భోజనాలు ఏర్పాటు చేశాడు. ఇప్పుడు, వాళ్ల జాగాలో సాధువులకు, నలుగురు బ్రాహ్మణులకు భోజనాలు పెట్టించాడు. తనకు ప్రసాదం చాలునని, వేరేచోట భోజనం చేస్తానని చిన్న సాధువు చెప్పాడు.

చిన్న సాధువు మెట్లు దిగి, ఖాళీగా వున్న పడవలోకి ఎక్కాడు. అతని వెంటే సత్యవతి వెళ్లింది.

"ఇదంతా కలలో జరిగినట్లుంది" అంది సత్యవతి.

"ఇక చేయవలసినది, మీ ఇంట భోజనం" అన్నాడు చిన్న సాధువు.

సత్యవతి చివరి పావంచా వరకు వచ్చింది. నదిలో దిగబోతుంటే, పై పావంచానుండి సోమన్న పంతులు గట్టిగా పిలుస్తున్నాడు.

అతని చేతిలో ఆకు పొట్లాం ఉంది, మరో చేతిలో కాగితం ఒకటుంది.

సత్యవతి వెళ్లి అది తీసుకువచ్చింది.

పడవ కదలడానికి సిద్ధంగా వుంది.

చేతిలోని ప్రసాదం పొట్లాం చిన్న సాధువుకి ఇచ్చింది. పడవ బైటనే, నీటిలో నిలబడి, చేతిలో ఉన్న ఉత్తరం గట్టిగా చిన్న సాధువుకు వినిపించేటట్లు చదివింది.

"తీర్థ పురోహితులైన సోమన్నపంతులు, ఫలాన తేదీన వ్రాసి ఇచ్చిన సర్టిఫికెట్. లేటు భవానీ శంకరంగారి భార్య, రామాపురం జమీందారిణిగారైన శ్రీమతి పార్వతమ్మ గారి పన్నెండవ రోజు కర్మ. ఆమె కుమారుడు లేటు వరప్రసాదరావుగారి ఏకైక పుత్రుడు. చిరంజీవి భవానీ శంకరం, జమీందారిణిగారి హెూదాకు తగినట్లు జరిపించాడు. ఈ కింద సంతకాలు చేసిన సాక్షుల సమక్షంలో, నా చేతుల మీదుగా ఈ కార్యం జరిగింది. ఇట్లు, సోమన్న పంతులు తీర్థ పురోహితులు."

ఆ ఉత్తరం సత్యవతి మరోసారి చదివింది. ఒకసారి ముద్దు పెట్టుకుంది. జాగ్రత్తగా మడిచి, చిన్న పర్సులో పెట్టి, జాకెట్టులో పెట్టుకుంది.

భీమశంకరం, పడవలోకి ఎక్కుతున్న సత్యవతికి చేయి అందించాడు.